

Verbeteringen Wet & regelgeving voor ZZP-ers en parttime ondernemers

Inleiding

Op dit moment wordt er gewerkt aan verbeteringen in de faillissementswet. De voorstellen bevatten een aantal goede verbeteringen voor het bv-faillissement. Echter voor de IB-ondernemer met een eenmanszaak, V.O.F. of CV hebben deze wijzigingen weinig effect. Dat terwijl van de 1,65 miljoen bedrijven 1,25 miljoen IB-ondernemingen zijn (75%). Over Rood begeleid IB-ondernemers die om financiële redenen hun bedrijf moeten staken. Door de huidige wet en regelgeving gaat hierbij helaas ontzettend veel arbeidspotentieel verloren. Voor de meesten is het vrijwel onmogelijk weer een nieuw bedrijf te starten.

Faillissementswet werkt niet voor de IB-Ondernemer.

Het faillissement voor de IB-ondernemer heeft feitelijk geen werking. Als een eenmanszaak of VOF failliet gaat zal de curator alle bezittingen te gelde maken en na aftrek van zijn kosten verdelen onder de schuldeisers. In de meeste gevallen zijn er echter onvoldoende opbrengsten om überhaupt de kosten van de curator te betalen. Aangezien de ondernemer persoonlijk aansprakelijk is voor zijn schulden worden dit persoonlijke schulden van de ondernemer. Meestal verhoogd met een groot deel van de curatorkosten.

Meestal heeft de ondernemer niet genoeg privébezittingen om de schulden te betalen en belandt in de schuldsanering. Hij mag vervolgens geen bedrijf meer uitoefenen (beleid gemeenten) en komt in veel gevallen op kosten van de belastingbetaler voor jaren in de bijstand. Voor de IB-ondernemer zit er dus niets anders op dan zijn bedrijf te staken om vervolgens de schuldsanering in te gaan. In de praktijk is de faillissementswet voor de IB-ondernemers daarmee nutteloos. Failliet gaan brengt voor hen geen enkele oplossing.

Verbeter voorstellen

Om de faillissementswet ook voor IB-ondernemers effectief te maken én recht te doen aan de privé aansprakelijkheid zou de wet als volgt aangepast kunnen worden:

- De curator krijgt het recht niet alleen de zakelijke maar ook de privébezittingen te gelde te maken;
- Na het te gelde maken van alle zakelijke en privébezittingen en de verdere afwikkeling van het faillissement wordt het faillissement opgeheven en worden de boeken gesloten;
- Bij opheffing van het faillissement worden alle overgebleven vorderingen kwijtgescholden zoals ook bij de schone lei gebeurt.

De voordelen zijn:

- Oplossing voor probleem uitsluiting van zelfstandigen in de schuldhulp;
- De ondernemer kan de draad weer oppakken. Indien hij wil kan hij weer een bedrijf beginnen;
- Ondernemer komt niet onnodig op kosten van de belastingbetaler in de bijstand terecht;
- Ondernemer en schuldeiser weten sneller waar ze aan toe zijn;
- Schuldeiser weet zeker dat alle privé middelen ook aangewend zijn om de schulden te betalen;
- Geen onnodige en kostbare schuldsaneringen;
- Nieuwe maatregelen faillissementswet zoals vroegtijdig aanwijzen curator ook effectief voor IB-ondernemers.
- De wet krijgt zo ook in de praktijk daadwerkelijk werking.

Uiteraard kan ook nu, net als bij een BV-faillissement, de curator in gevallen waarin ondernemers zelf niet te goeder trouw hebben gehandeld of grove schuld hebben aan het faillissement aanvullende maatregelen nemen zoals bestuurdersaansprakelijkheid of melding bij het OM. Ligt de oorzaak van de schulden in het privé domein en niet in het zakelijk dan kan alsnog een schuldsanering worden gestart. Het gaat er om de ondernemers die te goeder trouw handelen een kans te geven de draad weer op te pakken. Dat is goed voor het ondernemersklimaat, de economie en de ondernemer. Het bespaart de maatschappij bovendien heel veel onnodige kosten.

Advies: IB-onderneming nooit failliet laten verklaren

Binnen Over Rood en andere advies organisaties geldt als stelregel nummer één voor IB-ondernemers: Zorg dat je klant niet zelf het faillissement aanvraagt. Indien iemand anders faillissement aanvraagt zorg dan dat de ondernemer het faillissement direct om laat zetten in een schuldsaneringstraject (WSNP). Het faillissement van een IB-ondernemer is het slechts denkbare scenario. Het lost niets op maar vergroot slechts de problemen voor ondernemer, schuldeiser en maatschappij. De faillissementswet werkt niet voor IB Ondernemers en kan voor hen beter helemaal afgeschaft worden.

In de praktijk van Over Rood zijn vele voorbeelden van ondernemers die na failliet te gaan vele jaren bezig zijn überhaupt weer deel te kunnen nemen aan het arbeidsproces. En het wel uit hun hoofd laten ooit weer een bedrijf te starten. De ex-ondernemers waar het hier om gaat hebben te goeder trouw gehandeld en willen niets liever dan weer aan het werk. Ze zitten in plaats daarvan totaal ontredderd thuis op de bank met een bijstandsuitkering en zien geen toekomst meer voor zichzelf.

Na het faillissement is de IB-Ondernemer niet alleen persoonlijk verantwoordelijk voor de schulden maar ook voor de administratieve afwikkeling. Aangezien ze dan geen cent meer hebben beschikken ze niet over de mogelijkheid de administratie af te (laten) sluiten. Meestal is de boekhouder ook niet betaald en zijn de laatste aangiften niet gedaan. Het duurt vaak jaren voor het hen lukt de administratieve problemen op te lossen. Zodat de (belasting)schulden dan eindelijk vastgesteld kunnen worden. In de tussentijd kunnen ze geen kant op. Mensen branden volledig af. Regelmatig komen wij ondernemers tegen die te goeder trouw gehandeld hebben en toch al meer dan 5 jaar bezig zijn überhaupt de schuldsanering in te komen.

Ongeacht de reden geen kans opnieuw te beginnen.

Het huidige systeem houdt geen enkele rekening met de omstandigheden waardoor iemand in faillissement is gekomen. De zeer drastische gevolgen van een faillissement voor de IB-ondernemer zijn voor allen hetzelfde. Of de ondernemer nu schuld heeft aan het faillissement of niet. Voor elke failliete IB-ondernemer wacht de schuldsanering. Geen van hen krijgt de kans een nieuw bedrijf te starten. Waar in andere landen een faillissement als een goede leerschool wordt gezien geldt in Nederland een keihard afrekenregime. Niet voor niets begint 80% van hen nooit meer een bedrijf.

Vergelijken we de consequenties met een economisch delict zoals verduistering of oplichting dan is het wat ons betreft helemaal niet meer uit te leggen. In de meeste gevallen krijgen mensen die een economisch delict plegen niet veel meer dan een paar weken werkstraf. De hardwerkende ondernemer die de pech heeft dat zijn opdrachtgever failliet gaat zit voor jaren in diepe problemen en zal in armoede moeten leven.

Verschil met BV-faillissement gaat veel verder dan privé vermogen

Ook als het effect van het faillissement voor de BV-ondernemer wordt vergeleken met het effect voor de IB-ondernemer zijn de verschillen – enkel veroorzaakt door de keuze van de rechtsvorm – in

onze ogen onrechtvaardig. Natuurlijk is een IB-ondernemer persoonlijk aansprakelijk. Hij raakt dus niet alleen zijn bedrijf maar ook zijn huis, auto, spaargeld en andere bezittingen kwijt. Voor zover een logisch gevolg van de rechtsvorm keuze. Echter bij het BV-faillissement blijft niet alleen het privé kapitaal buiten schot maar wordt bij faillissement ook het bedrijf afgewikkeld.

Er wordt een slotbalans gemaakt door de curator, de belastingzaken worden afgewikkeld en er komt een streep onder de schulden. Dit alles gebeurt niet bij het faillissement van de IB-ondernemer. Voor hen maar ook voor zijn schuldeisers zou het beter zijn als er überhaupt geen faillissementswet zou zijn.

Wij zouden het veel logischer vinden als de privé aansprakelijkheid daadwerkelijk het verschil tussen de rechtsvormen zou zijn en de effecten van een faillissement verder voor de verschillende rechtsvormen gelijk zouden zijn. Dus afwickelen door een curator waarbij de zaak ook echt afgewikkeld is bij opheffing van het faillissement.

Voorbeeldcase

Ondernemer Piet start een nieuw tuincentrum. Piet vraagt een krediet aan om zijn assortiment bloemen, planten, tuingereedschap ed. aan te kunnen schaffen. De bank kent hem echter slechts de helft van het aangevraagde bedrag toe en geeft hem het advies zijn assortiment uit te breiden met de te maken winst. Piet heeft zijn bedenkingen en deelt deze met de bank. Samen besluiten ze het toch te proberen. Over het krediet betaalt Piet 9% rente. Deze rente is inclusief een risico-opslag. Die is voor hem 5%.

Piet besluit zich in eerste instantie te focussen op bloemen en het goedkoper segment planten. De winkel heeft een goede start. De ondernemer werkt hard en maakt na een half jaar winst. Dan komt er een nieuwe bloemenwinkel in dezelfde straat. De omzet zakt met 40%. Piet neemt direct in contact met zijn bank en zijn verhuurder. De bank plaatst hem in bijzonder beheer. Piet probeert op alle mogelijke manieren zijn omzet te verhogen. Folders, assortimentsaanpassing, advertenties etc. Ook verhuurt hij een deel van de winkel aan een andere ondernemer om zo zijn assortiment te verbreden en op de huurkosten te besparen. Het Shop in Shop concept werkt maar het is uiteindelijk niet genoeg.

De bank ziet de voorraad slinken en eist dat de ondernemer stopt en zijn winkelvoorraad uitverkoopt. Het krediet wordt ingetrokken. Piet heeft inmiddels een huurschuld van 2 maanden (15.000 euro), een schuld bij het energiebedrijf van 3 maanden (900 euro) en zijn schuld bij de bank van 25.000 euro. Piet doet een voorstel voor finale kwijting waarin hij al zijn bezittingen inclusief zijn auto inzet. Hij kan ongeveer 30% van zijn schulden betalen. De bank gaat niet akkoord. Ze hebben uitgerekend dat Piet, als hij een baan vindt, na drie jaar in de schuldsanering ongeveer 3000 euro meer kan afbetalen op de lening dan in het voorstel voor finale kwijting dat hij heeft gedaan.

Piet kan niet anders dan stoppen en gaat op zoek naar een baan. Helaas lukt het hem niet een baan te vinden. Hij is genooddaakt een bijstandsuitkering aan te vragen. Hij kan wel als ZZP-er aan de slag in zijn branche maar een vaste baan zit er niet in. Omdat hij in de schuldsanering zit mag hij geen bedrijf starten en kan hij dus niet als ZZP-er aan het werk. Piet zit helemaal in de put. Hij wil dolgraag aan de slag maar heeft het gevoel dat hij niets mag. Futloos en uitgeblust zit hij nu thuis op de bank. Hij ziet voorlopig geen toekomst meer voor zichzelf.

Uiteindelijk zit Piet 4 jaar in de bijstand. Een kostenpost voor de maatschappij van zo'n 80.000 euro. En de bank? Die heeft de extra 3.000 euro nooit gekregen. Voor hen geen probleem want de schade is betaald uit de risico-opslag van de andere klanten...

Peter van Bergen,
Algemeen Directeur Over Rood